

Milli Mücadele Dönemi'nde Doğu ve Batı Cephelerinde Mücadele Eden Düzenli Ordularımızın Şehit ve Yaralı Asker Sayısı

Kuvvetler	Şehit Asker Sayısı	Yaralı Asker Sayısı
Doğu Cephesi	46	76
I. İnönü Muharebesi	95	183
II. İnönü Muharebesi	1499	2470
Kütahya-Eskişehir Muharebeleri	1522	4714
Sakarya Meydan Muharebesi	3282	13618
Büyük Taarruz ve Başkomutanlık Meydan Muharebesi	2542	9977

MUDANYA ATEŞKES ANTLAŞMASI'NDAN LOZAN BARIŞ ANTLAŞMASI'NA KADAR YAŞANAN GELİŞMELER**● Mudanya Ateşkes Antlaşması (3-11 Ekim 1922)**

- ▶ Yunan ordusunu Batı Anadolu'dan çıkaran Türk ordusu, yönünü Doğu Trakya'ya ve Boğazlara çevirmiştir.
- ▶ Türk ordusunun Boğazlara ve İstanbul'a doğru harekete geçmesi üzerine İngiltere, eski müttefikleri Fransa ve İtalya'dan yardım alamamış, sömürgelerinden de gerekli desteği görememiştir.
- ▶ Bu durum üzerine İngiltere TBMM Hükûmeti'ne ateşkes teklif etmek zorunda kalmıştır
- ▶ İngiltere, Fransa, İtalya ve TBMM Hükûmeti'nin katılımıyla yapılan Mudanya Ateşkes Görüşmelerine TBMM Hükûmeti adına Batı Cephesi Komutanı İsmet Paşa katılmıştır.
- ▶ **11 Ekim 1922'de imzalanan Mudanya Ateşkes Antlaşması'nın önemli maddeleri şunlardır:**
 - Türk ve Yunan orduları arasındaki savaş sona erecek.
 - Doğu Trakya bölgesi, Meriç Nehri sınırı olmak üzere Türklere bırakılacak ve Yunanlar tarafından 15 gün içinde boşaltılacak. Yunanların çekilmesiyle geçici olarak bölgeye yerleşen İtilaf Devletleri askerleri, Doğu Trakya'yı 30 gün içinde TBMM Hükûmeti'ne teslim edecekler.
 - Türk ordusu barış imzalanıncaya kadar Çanakkale-Izmit hattını geçemeyecek. Barış imzalanıncaya kadar Doğu Trakya'nın güvenliği 8000 jandarma tarafından sağlanacak.
 - İstanbul ve Boğazlar, TBMM yönetimine verilecek ancak İtilaf Devletleri askerleri barış yapılıncaya kadar İstanbul'da kalacak.
 - ▶ Mudanya Ateşkes Antlaşması ile Millî Mücadele Dönemi'nin askeri safhası sona ermiş, diplomasi safhası başlamıştır.

- ▶ Antlaşma ile İstanbul, Tekirdağ, Kırklareli, Edirne ve Boğazlar savaşılmadan kurtarılmıştır.
- ▶ Refet Bele komutasındaki Türk kuvvetleri 19 Ekim 1922'de İstanbul'a girmiştir.
- ▶ İngiltere'nin Doğu Akdeniz politikası iflas etmiş ve İngiltere'nin Yunan destekçisi Başbakanı Lloyd George (Lloyd Corc) istifa etmek zorunda kalmıştır.
- ▶ Büyük bir siyasi zafer olan Mudanya Ateşkes Antlaşması'yla Lozan Barış Antlaşması için uygun zemin yaratılmıştır.
- ▶ Mudanya Ateşkes Antlaşması ile İstanbul ve Boğazların TBMM yönetimine bırakılması **Osmanlı Devleti'nin hukuken sona erdiğini** gösterir.

Milli Mücadele Dönemi pek çok esere konu olmuştur. Bunlardan bazıları şunlardır:

Falih Rıfkı Atay: Çankaya

Şevket Süreyya Aydemir: Tek Adam

Yakup Kadri Karaosmanoğlu: Yaban

Halide Edip Adıvar: Ateşten Gömlek, Türk'ün Ateşke İmtihanı, Vurun Kahpeye

Kemal Tahir: Esir Şehrin İnsanları, Yorgun Savaşçı

● Lozan Barış Antlaşması (24 Temmuz 1923)

- ▶ Mudanya Ateşkes Antlaşması'nın ardından sıra barış görüşmelerine gelmiştir.
- ▶ Mustafa Kemal görüşmelerin İzmir'de yapılmasını önermiş ancak Barış Konferansı'nın tarafsız bir ülke olan İsviçre'nin Lausanne (Lozan) kentinde toplanmasına karar verilmiştir.
- ▶ İtilaf Devletleri, Barış Konferansı'na Ankara Hükûmetinin yanında İstanbul Hükûmetini de davet ederek Türk tarafı arasında ikilik çıkarmayı amaçlamıştır.

TYT - AYT

TARİH
VIDEO DERS KİTABI**Not**

Bu durum 1 Kasım 1922 'de saltanatın kaldırılması inkılabının yapılmasında etkili olmuştur.

- ▶ TBMM, Mustafa Kemal Paşa'nın isteği doğrultusunda **İsmet İnönü, Hasan Saka ve Dr. Rıza Nur** liderliğindeki bir heyetin konferansta TBMM Hükûmeti'ni temsil etmesine karar vermiştir.
- ▶ TBMM, konferansa katılan heyetten, yeni kurulacak Türk devletinin bağımsızlığı, kapitülasyonlar ve Ermenilerin toprak istekleri konusunda kesinlikle taviz vermemesini istemiştir.
- ▶ Lozan Konferansı; **TBMM Hükûmeti, İngiltere, Fransa, İtalya, Yunanistan, Japonya, Romanya** ve Yugoslavya delegelerinin katılımıyla **20 Kasım 1922**'de başlamıştır.
- ▶ Türkiye'nin talebi doğrultusunda Boğazlar ile ilgili maddelerin görüşülmesi sırasında SSCB ve Bulgaristan delegeleri konferansa dâhil olmuştur.
- ▶ ABD ise Lozan görüşmelerine gözlemci devlet statüsüyle katıldığını ilan etmiştir.
- ▶ Konferansta özellikle kapitülasyonların kaldırılması, Osmanlı borçlarının ödenmesi, Düyun-u Umumiye (Genel Borçlar) İdaresinin devamı, Musul sorunu, Boğazların statüsü ve Yunanistan'ın ödeyeceği savaş tazminatı konularında yaşanan anlaşmazlıklar görüşmelerin tıkanmasına neden olmuş ve bu durum üzerine TBMM Hükûmeti 4 Şubat 1923'te görüşmelerden çekildiğini ilan etmiştir.

Not

TBMM Hükûmeti, Lozan görüşmelerinin kesildiği süreçte Mustafa Kemal Paşa'nın isteğiyle Şubat 1923'te İzmir'de **Türkiye İktisat Kongresi**'ni düzenlemiştir.

- ▶ TBMM Hükûmeti'nin kararlı tutumu karşısında çaresiz kalan İtilaf Devletlerinin davetiyle 23 Nisan 1923'te yeniden başlayan görüşmeler 24 Temmuz 1923'te sona ermiştir.
 - ▶ Lozan Barış Antlaşması 143 madde ve 4 bölüm halinde düzenlenmiştir. Antlaşmanın önemli maddeleri şunlardır:
1. **Sınırlar**
 - a) **Yunanistan Sınırı:** Meriç Nehri, Türk-Yunan sınırı olacaktır.
 - b) **Suriye Sınırı:** 20 Ekim 1921'de Fransa ile imzalanan Ankara Antlaşması'nda belirlenmiş olan sınır esas alınacaktır.
 - c) **Irak Sınırı:** Musul sorunu nedeniyle, Irak sınırı Lozan'da belirlenemedi. Sorunun Türkiye ile İngiltere arasında yapılacak ikili görüşmelere bırakılmasına karar verildi.

MİLLÎ MÜCADELEÜNİTE
20

2. **Adalar:** Bozcaada, Gökçeada ve Tavşan Adası, Türkiye'ye kalacak, Türkiye'nin Ege kıyılarına yakın olan Yunan adaları Oniki Ada, Meis, Kıbrıs silahlandırılmayacaktır.

Not

Konferansta karara bağlanamayan tek mesele Musul sorunu olmuştur.

3. **Boğazlar:** Boğazlar, Türkiye'nin başkanlığında uluslararası bir komisyon tarafından yönetilecektir. Türkiye, Boğazların her iki yakasında da asker bulundurmaz.

Not

Boğazlarda komisyon kurulması ve Türkiye'nin asker bulunduramaması Türkiye'nin egemenlik haklarına aykırıdır.

4. **Kapitülasyonlar:** Adli, mali, idari ve ekonomik ayrıcalıklar içeren kapitülasyonlar kaldırılacaktır.
5. **Borçlar:** Osmanlı borçları, Osmanlı Devleti'nden ayrılan devletlerle Türkiye arasında paylaştırılacaktır. Türkiye'nin payına düşen borçlar taksitlere bağlanacaktır.

Not

Ekonomik bağımsızlığın önü açılmıştır.

6. **Azınlıklar:** Türk vatandaş olacaklar, Türk kanunlarına tabi tutulacaklardır.

Not

Avrupalı devletlerin Türkiye'nin iç işlerine karışmasını önlemiştir.

7. **Nüfus Mübadelesi:** İstanbul'da yaşayan Rumlar ile Batı Trakya'da yaşayan Türkler yerlerinde kalacak, diğer yerlerdeki Türk ve Rum nüfus karşılıklı yer değiştirecektir.
8. **Fener Rum Patrikhanesi:** İstanbul'da bulunacak fakat ekümenik (evrensel) özelliği olmayacaktır.
9. **Savaş Tazminatı:** Yunanistan verdiği zararlara karşılık, Meriç Nehri'nin ötesinde bulunan Karaağaç kasabasını Türkiye'ye verecektir.

- ▶ Lozan Barış Antlaşması ile yeni Türk Devleti'nin varlığı ve bağımsızlığı tüm dünya tarafından kabul edilmiştir.
- ▶ Misak-ı Milli'de ifade edilen sınırlar içinde kalan yerleşim yerleri Batum, Hatay ve Musul hariç büyük oranda alınmıştır.
- ▶ Türkleri Avrupa'dan çıkarmak diye özetlenen yüzyıllık Avrupa siyaseti, Lozan'da iflas etmiştir.
- ▶ Anadolu'yu paylaşmayı içeren Sevr Antlaşması da geçerliliğini yitirmiştir.
- ▶ II. Dönem TBMM, 23 Ağustos 1923'te yapılan oylamada Lozan Barış Antlaşması'nı onaylamıştır.

Sevr ve Lozan'ın Karşılaştırılması

Sevr Barış Antlaşması'nın
Bazı Maddeleri

İzmir, Batı Anadolu'nun büyük bir kısmı ve bütün Doğu Trakya Yunanistan'a bırakılacaktır.

Mardin, Urfa, Antep Fransa'ya kalacak, Adana'dan Kayseri ve Sivas'ın kuzeyine kadar olan bölge Fransız nüfusuna dâhil edilecektir.

Rodos ve On iki Ada İtalyanlara, diğer Ege Adaları Yunanlara bırakılacaktır.

Boğazlar, Osmanlı Devleti'nin üye olmadığı "Boğazlar Komisyonu" adlı uluslararası bir örgütün yönetimi altında ve bütün devletlerin gemilerine açık olacaktır.

Kapitülasyonlardan tüm İtilaf Devletleri yararlanacaktır.

Anadolu'nun doğusunda Ermenistan ve Kürdistan kurulacaktır.

Osmanlı silahlı kuvvetlerindeki asker sayısı en çok 50.700'e çıkarılabilecek ve deniz gücü sınırlandırılacak.

Lozan Barış Antlaşması'nın
Bazı Maddeleri

Yunanistan verdiği zarara karşılık Karaağaç kasabasını Türkiye'ye verecektir. Meriç Nehri iki ülke arasında sınır olacaktır.

20 Ekim 1921 Fransa ile imzalanan Ankara Antlaşması'nda belirlenmiş olan sınır esas alınacaktır.

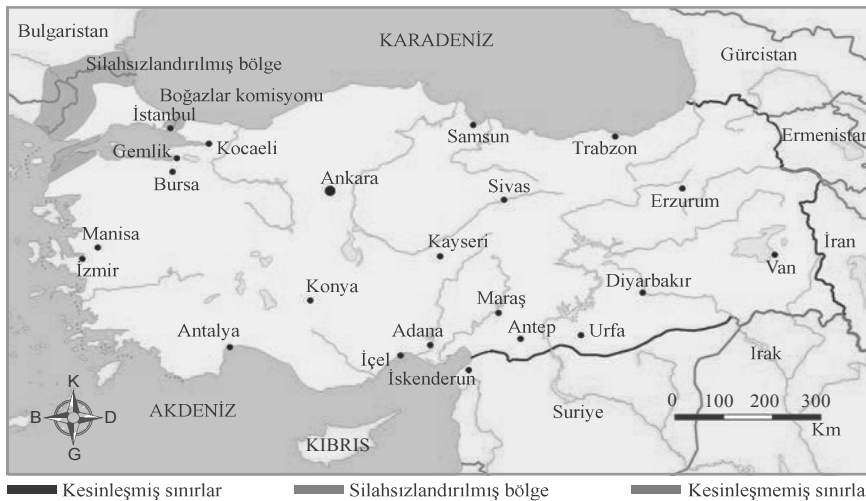
On İki Ada İtalya idaresinde; Gökçeada (İmroz), Bozcaada ve Tavşan Adaları Türkiye'de; diğer Ege Adaları Yunanistan'da kalacaktır.

Boğazlar Türkiye'nin başkanlığında uluslararası bir komisyon tarafından yönetilecektir. Türkiye, Boğazların her iki yakasında da asker bulundurmayacaktır.

Adli, mali, idari ve ekonomik ayrıcalıklar içeren kapitülasyonlar tamamen kaldırılacaktır.

Ermeni devleti meselesi Türkiye'nin sert tepkisi ile reddedilerek müzakerelerden çıkarılmıştır.

Ordudaki tüm sınırlandırmalar kaldırılacaktır.

Lozan Barış Antlaşması'na göre Türkiye sınırları